

NORRKÖPING

KOMPETENSFÖRSÖRJNINGSKONTORET

YTTRANDE

1(4)

2025-03-26

Vårt diarienummer

KOFN 2025/0233 3.7.5

Pouya Gazerzadeh, sakkunnig
011-15 27 65

Remissvar - Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare

Sammanfattning

Norrköpings kommun ser positivt på de förslag i utredningen som syftar till att stärka individers väg mot egen försörjning och underlättar socialtjänstens arbete. Kommunen vill dock betona vikten av att särskild hänsyn tas till utredningens egna analyser av potentiella konsekvenser för medborgarna i flera förslag.

Kommunen delar utredningens bedömning att det finns betydande utmaningar i vägen mot egen försörjning. Det är dock viktigt att beakta att vissa av de föreslagna förändringarna kan få motsatt effekt för medborgare som saknar förutsättningar för att uppnå egen försörjning utan omfattande stöd.

Vidare vill kommunen lyfta fram de potentiella utmaningar som förslagen kan innebära för socialtjänstens personal. Förslagen kan komma att ställa personalen inför komplexa etiska dilemman i myndighetsutövningen. Det är därför av stor vikt att säkerställa att det tas fram stödmaterial för att hantera dessa situationer.

7.9.1 En modell för ett bidragstak inom ekonomiskt bistånd

Norrköpings kommun bedömer att det finns enskilda fall där ett bidragstak kan vara en motiverad reform, men i slutändan delar vi utredningens slutsatser om att en modell för bidragstak inte är förenlig med vare sig barnkonventionen, sannolikt inte heller ESK-konventionen och Europarådets sociala stadga. Därutöver bedöms inte intentionerna med den nya socialtjänstlagen uppfyllas utifrån utredningens förslag.

Norrköpings kommun tillstyrker inte utredningens förslag om ett takbelopp om 80 % av 22 000 kr, som baseras på antagandet att biståndshushåll ofta befinner sig långt från arbetsmarknaden och har låga initiala inkomster vid övergång till egen försörjning. Kommunen vill framhålla att biståndshushåll utgör en heterogen grupp. Även individer med god arbetsförmåga kan tillfälligt behöva ekonomiskt bistånd, exempelvis på grund av att de inte uppfyller kraven för arbetslöshetsersättning.

Vidare vill kommunen belysa att hushåll som står långt från arbetsmarknaden är känsliga för konjunktursvängningar. Detta innebär att behovet av ekonomiskt bistånd kan öka i ekonomiskt sämre tider, oavsett individens arbetsvilja. Ett bidragstak riskerar därför att påverka tilliten till välfärdssystemet, vilket är en central faktor för dess stabilitet.

Norrköpings kommun noterar att utredningen inte tydligt redovisar hur beloppet om 22 000 kr avses att revideras över tid. Kommunen vill framhålla att avsaknaden av en tydlig mekanism för värdesäkring kan få betydande konsekvenser, särskilt med tanke på den nyligen genomgångna perioden av hög inflation och lågkonjunktur. Dessa ekonomiska svängningar har haft en särskilt negativ inverkan på hushåll med svag ställning på arbetsmarknaden och låga inkomster. Därmed finns det en överhängande risk för att skälig levnadsnivå inte nås med detta förslag under sämre konjunkturer.

Norrköpings kommun vill påtala att det saknas enhetliga och vetenskapligt förankrade metoder för att bedöma försörjningshinder. Detta leder till att bedömningarna av vilka individer som ska undantas från bidragstaket kan variera mellan kommunerna. En sådan variation riskerar att försvåra bedömningarna, särskilt vid omprövningar av försörjningshinder där individens förutsättningar inte har förbättrats.

Norrköpings kommun anser att ett bidragstak baserat på två inkomster i sammanboende hushåll är att föredra, som utredningen föreslår som en alternativ lösning. Men då utredningen själva bedömer att det ekonomiska utbytet för att gå mot arbete blir litet och därmed emot utredningens intentioner, kan det ifrågasättas om något förslag i kapitlet är hållbart på sikt.

8.9.2 Riksnormens kostnadsposter

Norrköpings kommun delar utredningens uppfattning om att kostnadsposten för dagstidning och telefon ändras till internet och telefoni. Norrköpings kommun anser att detta bättre speglar verkligheten och faktumet att internet är nödvändigt för att enklare kunna ta del av samhällsservice och närma sig egen försörjning. Så länge public service är kostnadsfritt och klienten har tillgång till internet bedömer Norrköpings kommun att det inte finns behov av dagstidning. Dock bör det finnas utrymme för undantag där internet, exempelvis via telefon, inte är möjligt att använda.

8.9.7 Skyddande av riksnormens reala värde

Norrköpings kommun välkomnar principen om att justera riksnormen, exklusive boendekostnader, utifrån konsumentprisindex och ytterligare två procent.

10.6.1 Begränsning av försörjningsstödet för större hushåll

Norrköpings kommun anser att utredningens bedömning bör kompletteras med ett tydligare barnrättsperspektiv. Kommunen betonar vikten av att säkerställa en modell där barnens rättigheter och perspektiv beaktas, då åtgärderna direkt påverkar deras levnadsnivå. Det ska också poängteras att socialtjänsten ska utgå ifrån en helhet. Enligt Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd ska den enskildes situation ses i förhållande till hela den sociala miljön, och därmed ska ekonomiska behov ses som en del av livssituationen. Socialtjänsten prövar redan hushållens behov av ekonomiskt bistånd och förslaget bedöms därmed försvåra, snarare än att förenkla, det fortsatta arbetet.

Många av de aktuella biståndshushållen med barn består av en ensamstående kvinna som ofta står långt ifrån arbetsmarknaden, där kommunernas verktyg är begränsade för att vägleda mot arbete. Förslaget blir därmed också en jämställdhetsfråga. Norrköpings kommun skulle hellre se fler och effektiva verktyg för att närma biståndshushållen egen försörjning.

18.8.1 Försörjningsstöd lämnas endast till kostnader för hyra av en bostad i andra hand om hyresvärd, bostadsrättsförening eller hyresnämnd godkänt andrahandsupplåtelsen

Norrköpings kommun instämmer med utredningens överväganden. Att genom en reglering begränsa möjligheten att gynna olovlig andrahandsuthyrning är en nödvändig åtgärd för att åstadkomma en hållbar situation. Det är dock viktigt att en sådan bestämmelse utformas så att den blir ändamålsenlig och inte skapar situationer där regleringarna orsakar fler problem än de löser. Som komplement till kommunernas möjlighet att göra undantag i särskilda fall är det viktigt att Socialstyrelsens handbok uppdateras med stöd för vilka överväganden som behöver göras. Norrköpings kommun bedömer att detta är viktigt, då bristande likvärdighet mellan kommuner kan leda till förflyttningar från kommuner med hårdare krav till kommuner som är mer generösa eller saknar erfarenhet av att hantera sådana situationer.

18.8.2 Det saknas förutsättningar för att införa ett krav på godkännande för den som hyr en del av en bostad som inneboende

Norrköpings kommun delar problembilden som beskrivs men anser att en avvägning behöver göras om förslaget i 18.8.1 kan införas om inte problematiken med dolda andrahandsuthyrningar, där individen formellt är inneboende, löses först. Norrköpings kommun ser behov av en konsekvensbedömning görs om en dold andrahandsuthyrning är svårare att upptäcka än en olovlig men ”öppen” andrahandsuthyrning.

19.7.1 Ett krav införs på att ekonomiskt bistånd endast ska lämnas till personer som vistas lagligen i Sverige

Norrköpings kommun delar utredningens bedömning att huvudförslaget inte är förenlig med barnkonventionen och andra internationella konventioner. Med utredningens direktiv i beaktande vill Norrköpings kommun ändå ifrågasätta att ett förslag utreds trots att situationen som förslaget vill angripa inte är vanligt förekommande och att kommunerna i stor utsträckning själva reglerar när bistånd ska beviljas. Norrköpings kommun föreslår därmed att lagbestämmelsen lämnas oförändrad, men att andra åtgärder vidtas för att förhindra att barn eventuellt utnyttjas för att kunna ta del av medel från välfärden.

NORRKÖPINGS KOMMUN

Alexander Winge
Kompetensförsörjningsnämndens ordförande